

Investigating the dimensions of the information sharing model of university libraries (Iran)

Leila Goodarziss1, Alireza Esfandiari Moghaddam*2, Behrooz Bayat3

Leila goodarzi

Ph.D Student in Knowledge and Information Science, Faculty of Humanities, Hamedan Branch, Islamic Azad University, Hamedan, Iran

. leila.goodarzi13@gmail.com

0000-0002-1821-1338

Alireza Isfandyari-Moghaddam

*Corresponding Author, Professor, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Humanities, Hamedan Branch, Islamic Azad University, Hamedan, Iran.

ali.isfandyari@gmail.com

0000-0001-8190

Behrooz Bayat

Assistant Professor, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Humanities, Hamedan Branch, Islamic Azad University, Hamedan, Iran.

behrooz.bayat@gmail.com

0000-0002-1684-0720

Abstract

Objective: Information sharing by academic libraries is a major and serious obstacle in preventing reproduction and helping to reduce costs and spending time of researchers at the national and international level. In the library world, resource sharing means that you are collaborating with one or more libraries to maximize access to a larger array of resources by sharing the collections of the cooperating libraries or pooling funding to purchase shared digital resources. In this day of shrinking resource dollars, most libraries participate in some type of resource sharing, even when they may not be aware of it. Resource sharing provides the cooperating libraries with an opportunity to access materials from other libraries, which should result in a cost savings. This research was conducted with the aim of investigating the dimensions of information sharing pattern in Iranian university libraries.

Methodology: The research is of an applied type, in terms of data, it is exploratory and using the foundation data method (qualitative phase) and cross-sectional survey (quantitative phase). The research community of the qualitative part includes all the experts of information science and epistemology, who were selected by the targeted method of snowball, Delphi panel and brainstorming, and the statistical community of the quantitative part includes all the librarians of the universities of the country. In the qualitative part, data collection was done by document study and semi-structured exploratory interview. And in the quantitative section, a researcher-made multi-component questionnaire was used based on the findings of the quantitative section, and Cronbach's alpha and CVR were used for validity and reliability. The analysis was carried out in three main stages of open, central and selective coding using Lisrel software.

Findings: The findings of the study indicated that the appropriate pattern of information sharing in the university libraries of the country consists of dimensions such as the use of technology, organizational policies, individual and group skills, environmental readiness, executive requirements and Organizational and managerial prerequisites and 20 sub-components. In order to fit the model, all dimensions and indicators are in proper clarity.

Conclusion: The obtained results indicate that the observed variables can well explain the hidden variable. Since the factor load of all the observed variables (components and indicators) are greater than 0.3, therefore there is a favorable relationship between the indicators (observed variable) with its own component (hidden variable) and between the components (observed variable) with All 6 dimensions (hidden variable) are established. Therefore, by creating the necessary infrastructure in the field of information technology, culturalization and process improvement. The organizational structure of information sharing can be implemented in academic libraries.

Keywords: Sharing, information, information sharing pattern. University libraries

بررسی ابعاد الگوی اشتراک‌گذاری اطلاعات کتابخانه‌های دانشگاهی (ایران)

لیلا گودرزی¹، علیرضا اسفندیاری مقدم^{2*}، بهروز بیات³

لیلا گودرزی

1. دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران. رایانامه: leila.goodarzi13@gmail.com

علیرضا اسفندیاری مقدم

2. نویسنده مسئول، استاد گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران. رایانامه: ali.isfandyari@gmail.com

بهروز بیات

3. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران. رایانامه: behrooz.bayat@gmail.com

تاریخ ارسال: 1401/4/30

تاریخ ویرایش: 1401/7/1

تاریخ پذیرش: 1401/8/4

چکیده

هدف: اشتراک‌گذاری اطلاعات توسط کتابخانه‌های دانشگاهی مانعی اصلی و جدی در جلوگیری از تولید مجدد و کمک به کاهش هزینه‌ها و صرف وقت پژوهشگران در سطح ملی و بین‌المللی می‌باشد. پژوهش با هدف بررسی ابعاد الگوی اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاهی ایران انجام شده است.

روش پژوهش: پژوهش از نوع کاربردی، از نظر داده‌ها آمیخته اکتشافی و با استفاده از روش داده بنیاد (مرحله کیفی) و پیمایشی مقطعی (مرحله کمی) و در سال 1400 انجام شده است. جامعه پژوهش بخش کیفی شامل کلیه خبرگان علم اطلاعات و دانش‌شناسی است که با روش هدفمند گلوله برفی، پنل دلفی و بارش مغزی انتخاب و جامعه آماری بخش کمی (190 نفر)، شامل کتابداران دانشگاه‌های کشور هستند. در بخش کیفی گردآوری داده‌ها با مطالعه اسنادی و مصاحبه اکتشافی نیمه ساختار یافته انجام شد. در بخش کمی از پرسشنامه چندمولفه‌ای پژوهشگر ساخته مبتنی بر یافته‌های بخش کیفی استفاده شد که برای روایی و پایایی از آلفای کرونباخ و CVR استفاده گردید. تجزیه و تحلیل در سه مرحله اصلی کدگذاری باز، محوری و انتخابی با استفاده از نرم‌افزار لیزرل انجام شد.

یافته‌های پژوهش: یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که الگوی مناسب اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاهی کشور، متشکل از ابعادی چون به کارگیری فناوری، سیاست‌های سازمانی، مهارت‌های فردی و گروهی، آمادگی محیطی، الزامات اجرایی و پیش‌نیازهای سازمانی و مدیریتی و دارای 20 مؤلفه می‌باشد. جهت برآزش الگو کلیه ابعاد و شاخص‌ها در وضعیت مناسبی هستند.

نتیجه‌گیری: نتایج بدست آمده حاکی از آن است که متغیرهای مشاهده شده به خوبی می‌توانند متغیر پنهان را تبیین کنند. از آنجا که بار عاملی تمام متغیرهای مشاهده شده (مولفه‌ها و شاخص‌ها) بزرگتر از 0.3 هستند بنابراین رابطه مطلوبی بین شاخص‌ها (متغیر مشاهده شده) با مولفه خود (متغیر پنهان) و بین مولفه‌ها (متغیر مشاهده شده) با هر 6 بعد (متغیر پنهان) برقرار است. بنابراین، با ایجاد زیرساخت‌های لازم در حوزه فناوری اطلاعات، فرهنگ‌سازی و اصلاح فرایندها و ساختار سازمانی می‌توان الگوی اشتراک‌گذاری اطلاعات را در کتابخانه‌های دانشگاهی اجرا و پیاده‌سازی نمود.

کلیدواژه‌ها: اشتراک‌گذاری، اطلاعات، الگوی اشتراک‌گذاری اطلاعات. کتابخانه‌های دانشگاهی

زودآیند ویرایش نشده

مقدمه و بیان مسئله

در دوران کنونی، اطلاعات به عنوان یک منبع راهبردی انگاشته می شود و راهبردها، رویه ها و ابزارهای تقویت اشتراک اطلاعات و دانش به یکی از مهمترین چالش ها بدل شده اند. در جوامع امروزی محیط های دانشگاهی از مهمترین مراکز تولید دانش هستند، که از جمله ارزشمندترین تولیدات و مصارف آنها، اطلاعات است. این اطلاعات صریح، توسط اساتید، دانشجویان تحصیلات تکمیلی و پژوهشگران تولید و می تواند به اشتراک گذاشته شود (شیرانی، هدائی، 1396).

به اشتراک گذاشتن اطلاعات به عنوان یک روش اصلی برای بقاء شرکت ها و مجموعه های علمی و وسیله ای برای ایجاد یکپارچگی در زنجیره تأمین، بکار گرفته می شود. امروزه، با پیشرفت های ایجاد شده در زمینه ی تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات، به اشتراک گذاشتن اطلاعات تسهیل شده است. کتابخانه ها نیز از طریق فرآیند اشتراک گذاری اطلاعات نقش مهمی به عنوان یک منبع رقابتی دارند. اشتراک گذاری اطلاعات آنها، یک سرمایه استراتژیک در اقتصاد اطلاعات تلقی می گردد، بنابراین اشتراک گذاری اطلاعات از طریق کتابخانه یک دارایی برای کتابخانه های دانشگاه است (آیفوما، 2019).

اشتراک گذاری اطلاعات یک مدل چند سطحی است که برای عملکرد سازمان مهم تلقی می گردد (وانگ، 2019). این امر راهی اثبات شده برای ایجاد یادگیری مشترک میباشد و هرچه میزان اشتراک گذاری با کیفیت بالا باشد سرعت تبادل اطلاعات هم بالا میرود و فراگیران بیشتری را جذب میکند (اسکرزایپک، 2015). اشتراک گذاری اطلاعات باید انتقال متقابلی باشد که تمام اطلاعات را رد و بدل میکند (پالیزسز کویکز، 2019). اشتراک اطلاعات باید به شکل فرآیندی باشد که به طور متمرکز از یک پایگاه داده یا منبع درست به گیرندگان انتقال یابد و آنها را علاوه بر اینکه جذب کند استفاده مناسب اطلاعات را به آنها بدهد (کاکپرسکا، لوکاسیویسز، 2020). مزایای اشتراک گذاری منابع در کتابخانه ها شامل افزایش قدرت اشتراک، به حداقل رساندن فضاهای ذخیره سازی کتابخانه، کمک به همگام شدن با سرعت انتشار، و آوردن مواد موجود در انبار با هزینه کمتر است (چاولا و موبوفو، 2019).

به اشتراک گذاردن اطلاعات در قالب مهارت ها و شایستگی ها بصورت ضمنی رخ می دهد. مدیریت "تاکتیکی" و "مهارت دانستن چگونگی ها" در اعضای مرتبط با حوزه اطلاع رسانی به یک چالش بزرگ برای متخصصان اشتراک گذاری اطلاعات تبدیل شده است. متخصصان اشتراک گذاری اطلاعات در اصل بطور مستقیم یا غیرمستقیم آنها را از طرف کاربران ضبط می کنند و سپس بصورت طبقه بندی و سازمان یافته، آن را قابل دسترسی می نمایند تا در این زمینه به شکل متناسب بکار گرفته شوند و برای ارتقاء خدمات موجود و توسعه

خدمات جدید مورد استفاده قرار گیرند (آندر آس ۱، 2019). بررسی جنبه‌های مختلف به اشتراک‌گذاری اطلاعات نشان می‌دهد که از جمله مسائل مهم در اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌ها آن است که این دروازه‌ها با چالش‌های بزرگی به سبب تعدد منابع اطلاعاتی روبرو هستند، از جمله منابع مختلفی که در درون آنها وجود دارد، می‌توان به مجلات الکترونیکی، بانک‌های اطلاعاتی آنلاین، وب سایت‌های حرفه‌ای و سایر منابع دیجیتالی اشاره کرد که مسئولیت رسیدگی به مشکلات علاقه‌مندان به کتاب‌خوانی را برای کتابداران سخت‌تر می‌کند (فاروق ۲، 2019). کتابخانه‌ها برای اشتراک‌گذاری اطلاعات به مانند محرکه تو سعه کشورها می‌باشند و کتابخانه‌های دانشگاهی باید این خدمات را برای ارائه بیشتر توسعه دهند. لذا کتابخانه‌ها به عنوان قلب اشتراک‌گذاری اطلاعات در دانشگاه‌ها و به عنوان دروازه‌ای برای تعامل اجتماعی و فکری در جوامع و سازمان‌های مختلف عمل می‌کنند (پاگانو ۳، 2014). انتشار اطلاعات، مواد اولیه‌ای برای رشد اجتماعی را فراهم می‌آورد و عاملی مهم در افزایش تعامل مردم با ملت‌هاست و کیفیت تصمیمات را افزایش داده و تغییرات اجتماعی را تسهیل می‌دهد (آکپاروبور ۴، 2015).

همچنین کتابخانه‌ها از طریق فرآیند اشتراک‌گذاری اطلاعات نقش مهمی به عنوان یک منبع رقابتی دارند. اشتراک‌گذاری اطلاعات آنها، یک سرمایه‌استراتژیک در اقتصاد اطلاعات تلقی می‌گردد، بنابراین اشتراک‌گذاری اطلاعات از طریق کتابخانه یک دارایی برای کتابخانه‌های دانشگاه است (ایفو، ۵، 2019). برای اینکه کتابخانه‌های دانشگاهی از اطلاعات خود به صورت بهینه استفاده کنند، به نظر می‌رسد که بهتر است آنها به یک ساختار دانش بنیان تبدیل شوند. کتابخانه‌های دانشگاهی باید خود را برای استفاده و اشتراک‌گذاری اطلاعات آماده کنند. برای اینکه مشخص شود که آیا روشی در این راستا در کتابخانه‌های دانشگاهی وجود دارد یا نه؟ باید این سؤالات را از خود بپرسیم: آیا متخصصان اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاهی ایران برای به اشتراک‌گذاری ترغیب می‌شوند؟ آیا مهارت‌ها و قابلیت‌های موجود در کتابخانه دانشگاهی مشخص و مشترک است؟ چگونه اطلاعات به اشتراک گذاشته می‌شود؟ به نظر می‌رسد با توجه به مطالب ذکر شده این مسئله مهم است که کتابخانه‌های دانشگاهی به عنوان راس هرم اشتراک‌گذاری اطلاعات در کشور، در راه‌های بهبود خدمات خود، برنامه‌های خود را مجدداً مورد تجدید نظر قرار دهند و با بکارگیری متخصصان اشتراک‌گذاری اطلاعات به سازمان‌هایی موثرتر در حوزه یادگیری تبدیل شوند که در آن بتوانند نحوه کسب و اشتراک اطلاعات ضمنی و آشکار را فراهم کنند.

در کتابخانه‌های دانشگاهی اشتراک‌گذاری اطلاعات باید به شکل فرآیندی باشد که به طور متمرکز از یک پایگاه داده یا منبع درست به گیرندگان انتقال یابد و علاوه بر جذب آنها، امکان استفاده مناسب اطلاعات را به

1. Andrews

2. Farooq

3. Pagano

4. Akparobore

5. Ifeoma

آنها بدهد. با عنایت به مطالب گفته شده از اهمیت اشتراک اطلاعات، باید به دنبال الگویی مناسب برای این فرآیند بود. بر این اساس پایه‌ریزان سیاست منابع انسانی، فرهنگ سازی برای تمرکز بر اشتراک اطلاعات را باید مدنظر قرار دهند (کاکپرسکا و لوکاسیویسکا، 2020).

اما مسئله‌ای که مطرح است، آن است که به نظر می‌رسد در زمینه کتابخانه‌های دانشگاهی و مراکز آکادمیک در حال حاضر اشتراک‌گذاری اطلاعات کاملاً بدون هماهنگی و عموماً فارق از الگوی ویژه صورت می‌گیرد و هرگونه تبادل اطلاعات بعضاً به صورت غیررسمی بوده و معمولاً مبتنی بر وجود اطلاعات بدون هیچ نظم خاصی است. اگرچه اطلاعات و مستندات مرتبط به آن همیشگی در سازمان‌ها وجود داشته است و تا حدودی این وضعیت بین سازمان‌ها مشترک است اما مسئله مهم این است که پیکربندی الگوی اشتراک‌گذاری اطلاعات تنها به صورت موقت صورت گرفته است. با قطعیت بیشتر، به نظر می‌رسد که هنوز به درستی رویکرد اشتراک‌گذاری اطلاعات مدیریت نشده یا به عنوان کلید لازم الاجرای اشتراک‌گذاری اطلاعات در راستای کسب بیشتر موفقیت، متأسفانه چندان تبلیغ موثری بر اجرای آن نمی‌شود. بنابراین پژوهش حاضر به دنبال بررسی ابعاد، شاخص‌ها و اولویت‌بندی شاخص‌های الگوی اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاهی است تا با تبیین هر یک از ابعاد و مولفه‌های الگوی موجود، راه را برای مدل سازی مناسب و بومی کتابخانه‌های دانشگاهی هموار کرده و خلاء الگوی بومی برای به اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاه‌های ایران را پر نماید.

بر اساس این خلاء، می‌توان گفت در حال حاضر، به سبب گسترش دانش و فناوری و شاخه‌های علم، همچنین به دلیل محدودیت‌های زمانی، مالی و اقتصادی، ضرورت و اهمیت اشتراک‌گذاری اطلاعات بیش از گذشته احساس می‌شود تا جایی که تغییر و تحول در گوشه‌ای از دنیا در سایر جوامع نیز اثرگذار است. در سایه اشتراک‌گذاری از دوباره‌کاری‌ها در تولید و جمع‌آوری داده و اطلاعات مکانی توسط سازمان‌های مختلف جلوگیری شده، هزینه‌ها کاهش یافته و از قابلیت‌های داده و اطلاعات مکانی در راستای برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها به‌طور مؤثری استفاده به عمل می‌آید. اما شواهد موجود نشان می‌دهند که تحقق امر اشتراک‌گذاری داده و اطلاعات مکانی همواره با چالش‌های متعددی مواجه بوده است و بدون رفع این موانع دستیابی به اهداف توسعه اشتراک‌گذاری اطلاعات نیز میسر نخواهد شد. این پژوهش در صدد پاسخگویی به این سوال اصلی است که ابعاد و مولفه‌های اصلی الگوی اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاه‌های ایران کدام است؟ انتظار می‌رود نتایج این پژوهش بتواند مبنی برای مدیریت و برنامه‌ریزی بهتر برای اشتراک‌گذاری اطلاعات در سطح دانشگاه‌ها باشد.

1. Kacperska, El'zbieta & Łukasiewicz, Katarzyna

سوالات :

ابعاد سازندها الگوی مدل بومی برای به اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاه‌های ایران کدامند؟
مولفه های الگوی مدل بومی برای به اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه های دانشگاه‌های ایران کدامند؟
شاخص های الگوی مدل بومی برای به اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه های دانشگاه‌های ایران کدامند؟

پیشینه پژوهش

به اشتراک‌گذاری اطلاعات از مباحث مهمی است که امروزه به مدد تکنولوژی های پیشرفته دست یافتنی تر شده است. اما متأسفانه بیشتر پژوهش‌های موجود در این زمینه جنبه مروری و نظری دارد و کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی کمتر به این مسأله پرداخته‌اند. با این وجود، به برخی از مهم‌ترین پیشینه‌های مرتبط موجود، پرداخته شده است.

صفری و زمانی مقدم (1400) در پژوهش خود در بحث طراحی الگو برای اشتراک‌گذاری دانش، در دو بعد و 9 مولفه، به این نتیجه رسیدند که عوامل تاثیرگذار بر ارتقای انگیزه اشتراک‌گذاری دانش در میان اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد شهر تهران عبارتند از: خودکارآمدی دانش، اعتماد، تعهد عاطفی، شهرت، فرهنگ اشتراک‌گذاری دانش، سیستم پاداش، فناوری اطلاعات و ارتباطات، حمایت مدیریت و استقلال شغلی. شکوری و عطایی (1398) بیان کردند: که ابعاد اشتراک‌گذاری الکترونیکی اطلاعات توانسته است تغییرات هر پنج بعد رفتار نوآورانه (ارائه اندیشه‌های مفید و سازنده، ترویج اندیشه‌های جدید، خلاقیت و نوآوری، علاقمندی به خلاقیت و نوآوری و استفاده از امکانات موجود) را پیش بینی نماید. اشتراک‌گذاری اطلاعاتی میزان مشارکت بین کتابداران و افراد را افزایش می‌دهد و آنها را برای داشتن رفتاری نوآورانه تشویق می‌کند.

آرمون، ستاری و نامور (1397) در مقاله خود عنوان کردند عوامل اصلی مؤثر در اشتراک‌گذاری دانش شامل عوامل فردی-انسانی، سازمانی-نهادی، فرهنگی، تکنولوژیکی و رهبری-مدیریتی می باشد که به ترتیب دارای بیشترین فراوانی بوده و نسبت به سایر عوامل در اشتراک‌گذاری دانش اهمیت بیشتری دارند.

مدهو شی و جباری (1396) بیان کردند که چهار عامل پیوند عاطفی اجتماعی، ارزش بازاری، رشد و ارتقای فردی و الزامات بیرونی و درونی از جمله مهم‌ترین عوامل به اشتراک‌گذاری اطلاعات در بین اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها هستند.

آکوسایل و او تیاکن^۱ (2020) به بررسی عوامل اثر گذار بر اشتراک گذاری اطلاعات پرداختند. یافته‌ها نشان داد که در بین عوامل سازمانی، تنها خط مشی (سیاست) دانشگاهی به طور معناداری بر اشتراک دانش تاثیر می‌گذارد، حال آنکه درمیان عوامل فردی تنها اعتماد به طور معناداری بر اشتراک دانش تاثیر داشت. رانگیانگ و همکاران (2020) به بررسی اثرات اشتراک گذاری اطلاعات حوزه بهداشتی برای کمک به درمان و شیوع کوید - 19 در چین از طریق رسانه‌ها و کتابخانه‌های دیجیتالی پرداختند. در زمان شیوع بیماری کرونا، مردم نیاز به دسترسی به این اطلاعات داشتند و از طریق این اشتراک گذاری تعداد زیادی به اطلاعات مورد نیاز در زمان کم دسترسی پیدا کردند.

موبوفو و چاولا (2021) در پژوهشی با عنوان اشتراک منابع اطلاعاتی در کتابخانه‌های دانشگاهی (تانزانیا) به این نتیجه رسیدند که مزایای اشتراک گذاری منابع در کتابخانه‌ها شامل افزایش قدرت اشتراک، به حداقل رساندن فضاهای ذخیره سازی کتابخانه، کمک به همگام شدن با سرعت انتشار، و آوردن مواد موجود در انبار با هزینه کمتر است. علاوه بر این، این مطالعه نشان داد که میزان اتکای کتابخانه‌های دانشگاهی به اشتراک منابع متوسط است. این مطالعه نتیجه می‌گیرد که میزان متوسط اتکای کتابخانه‌های دانشگاهی به اشتراک گذاری اطلاعات به دلیل فقدان زیرساخت مناسب است که از شیوه‌های اشتراک منابع اطلاعاتی در کتابخانه‌های دانشگاهی پشتیبانی می‌کند. به طور کلی، این مطالعه توصیه می‌کند که کتابخانه‌های دانشگاهی باید تیم‌های مؤثری را فرموله کنند تا اطمینان حاصل شود که اشتراک گذاری منابع کتابخانه به درستی با استفاده از فرم‌های مناسب برای مشتری مناسب در زمان مناسب انجام می‌شود تا به موقع نیازهای اطلاعاتی مراجعان را شناسایی کند. دیوید رایت و همکاران (2018) به بررسی یک رویکرد جدید برای به اشتراک گذاشتن اطلاعات تأمین شده و موجود از تحقیقات بهداشتی در مجلات کتابخانه موسسه ملی تحقیقات بهداشتی پرداختند. آنها عنوان نمودند که اگر شواهد مربوط به اطلاع پزشکی و مراقبت از بیمار، اطلاعات مربوط به تحقیقات بهداشتی به روشی دقیق، به موقع و قابل تعمیم در دسترس عموم قرار گیرد می‌تواند در برخورد با پدیده‌های آندمیک و سراسرگیر نقش پیشگیری داشته باشد.

مروری بر ادبیات نظری و تخصصی پژوهش‌های انجام گرفته در داخل و خارج از ایران نشان از آن دارد که مطالعه منسجم و مرتبط با اشتراک گذاری و طراحی الگو به ویژه الگوی بومی برای اشتراک گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های سرتاسر کشور انجام نگرفته و بیشتر پژوهش‌های انجام شده با رویکرد نظری ارائه شده است.

¹ . Akosile, A., & Olatokun, W

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی، از نظر داده‌ها آمیخته اکتشافی (کیفی و کمی) و از نظر روش اجرای پژوهش از نوع داده بنیاد (مرحله کیفی) و پیمایشی مقطعی (مرحله کمی) است. در پژوهش‌های آمیخته، نیاز به جمع‌آوری داده‌ها به هر دو شکل کمی و کیفی وجود دارد. با توجه به راهبرد انتخابی در انجام این پژوهش که با استفاده از روش آمیخته انجام می‌شود، شیوه گردآوری داده‌ها به منظور انجام پژوهش در دو بخش کیفی طراحی الگو و بخش کمی آزمون الگو قابل بررسی است.

در روش کیفی جامعه پژوهش شامل کلیه خبرگان علم اطلاعات و دانش‌شناسی است. با استفاده از روش هدفمند گلوله برفی (بعد از انجام 20 مصاحبه اکتشافی و نیمه ساختاریافته اشباع نظری حاصل شد)، پنل دلفی (25 نفر از خبرگان و صاحب نظران حوزه کتابداری) و بارش مغزی (افراد منتخب دو روش قبل و 16 نفر از خبرگان و صاحب نظران حوزه جامعه آماری بخش کمی پژوهش، شامل کلیه کتابداران رسمی دانشگاه‌های سراسر کشور بود. جهت انتخاب حجم نمونه، با توجه به اینکه واریانس جامعه را در اختیار نداشتیم، از جدول مورگان و کرجسی استفاده شده، چون این جدول حداکثر تعداد نمونه را می‌دهد که موجب افزایش اعتبار نمونه‌گیری خواهد شد. بر این اساس، 190 نفر به عنوان نمونه انتخاب و پرسشنامه (چندماده‌ای پژوهشگر ساخته مبتنی بر یافته‌های بخش کیفی) برای آنها ارسال شد. این پرسشنامه که به کمک فن دلفی طراحی شده بود، در بین خبرگان توزیع شد و همراه با طوفان مغزی مورد تایید خبرگان قرار گرفت. و پس از پالایش یافته‌های دلفی، اطلاعات بدست آمده از روش داده بنیاد مورد ملاحظه مجدد قرار گرفت. در نهایت پس از جمع‌آوری داده‌ها از بخش‌های مصاحبه و بررسی منابع در این مرحله از کدگذاری برای طبقه‌بندی داده‌ها استفاده شد. برای تعیین اعتبار درونی (قابلیت اعتبار) یافته‌ها، علاوه بر مطالعات اسنادی، برای تأیید دقت و صحت داده‌ها، در مورد اعتبار مطالعه از شیوه بررسی به وسیله اعضای پژوهش استفاده شد. جهت تعیین اعتبار بیرونی (انتقال پذیری) یافته‌ها از تکنیک‌های حصول اشباع نظری، استفاده از رویه‌های ویژه کدگذاری و تحلیل نمادها و نشانه‌ها و توصیف غنی داده‌ها، بهره گرفته شد. جهت تعیین روایی (تأییدپذیری) یافته‌ها نیز از سه تکنیک جمع‌آوری داده‌ها از منابع متعدد، تحلیل موارد منفی و انعطاف روش استفاده گردید. اعتبار ابزار بخش کمی (پرسشنامه) از طریق آلفای کرونباخ و برای روایی آن از طریق روایی محتوایی تاییدی (CVR) استفاده تحلیل داده‌ها در بخش کیفی با استفاده از روش کدگذاری نظری (برگرفته از روش نظریه داده بنیاد) و در سه شکل (باز، محوری و انتخابی) و با استفاده از نرم افزار لیزرل انجام شد.

در طول مرحله کدگذاری باز، داده‌ها به دقت مورد بررسی قرار گرفتند، عبارات و مفاهیم مناسب و مقوله‌های مربوط مشخص شدند، ابعاد و ویژگی‌ها تعیین شد و الگو مورد بررسی قرار گرفت. واحد اصلی تحلیل برای کدگذاری باز و محوری، مفاهیم بودند. هنگام تجزیه و تحلیل دقیق داده‌ها، مفاهیم از طریق عنوان گذاری

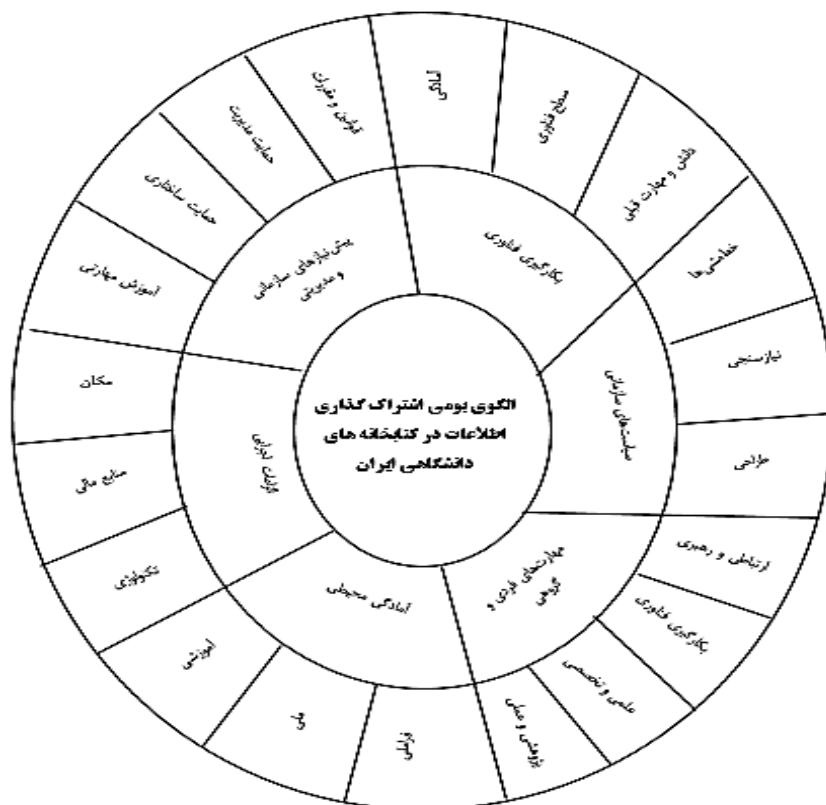
توسط محقق، به طور مستقیم از رونوشت مصاحبه شرکت کنندگان (کدهای زنده) و یا با توجه به موارد مشترک کاربرد آنها، ایجاد شدند. نسخه‌های پیاده شده مصاحبه‌ها برای یافتن گویه‌های اصلی به طور منظم مورد بررسی قرار گرفتند. در نهایت مجموع 120 گویه به دست آمد که توسط خبرگان مورد بررسی و جرح و تعدیل انجام گرفت. در اولین مرحله بررسی، 110 گویه و در مرحله دوم که به صورت جلسه بارش فکری برگزار شد، تعداد 104 گویه مورد تأیید قرار گرفت؛ که به عنوان گویه‌ها یا شاخص‌های زیربنایی در نظر گرفته شده است. همچنین، 20 مؤلفه به عنوان مؤلفه‌های زیربنایی و 6 بعد به عنوان ابعاد زیربنایی اشتراک گذاری بومی اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاه‌های کشور به دست آمد. در بخش کمی، علاوه بر روش‌های مرسوم آمار توصیفی از آزمون آماری موسوم به تحلیل عاملی تأییدی برای تدوین الگوی مقدماتی اشتراک گذاری اطلاعات، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آن و اولویت‌بندی آنها استفاده شد. به طور کلی برای ارزیابی مدل‌های تحلیل عاملی تأییدی چندین مشخصه برازندگی وجود دارد که در اینجا از شاخص‌های مجذور کای (χ^2)، نیکویی برازندگی¹ (GFI)، شاخص تعدیل شده نیکویی برازش² (AGFI) و ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب³ (RMSEA) استفاده شده است. همچنین برای مقایسه نظر گروه‌های مختلف از نظر مشخصات جمعیت‌شناختی از آزمون آماری تحلیل واریانس یک راهه و T مستقل استفاده شد. لازم به ذکر است برای اطمینان از نرمال بودن داده‌ها هم از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

وظیفه اصلی کتابخانه‌ها در دانشگاه اشتراک اطلاعات برای بهبود دسترسی به اطلاعات برای اساتید، دانشجویان، کارکنان، مدیریت می‌باشد. محققان معتقدند اشتراک گذاری اطلاعات توسط کتابخانه‌های دانشگاه‌ها منجر به کارایی دانش، افزایش توانایی‌های فن‌آوری و درک عملکردهای شناختی انسان می‌شود و توسعه مداومی در اقتصاد ایده‌ها، مدیریت اطلاعات و فناوری، علوم شناختی و الزامات شخصی سازی برای تسهیم دانش را فراهم می‌آورد. این تسهیم دانش سرمایه انسانی را به سرمایه دانشی تبدیل می‌کند که تنها و مهمترین عامل رقابت خواهد شد (اودوین⁴، اوسیسانو⁵ و اسلامیا⁶، 2016).

1 . Goodness of fit index
2. Adjusted Goodness of Fit Index
3 . Root Mean Square Error of Approximation
4. Awodoyin
5. Osisanwo
6 . Islamiyah

در زیر (شکل شماره یک) الگوی بومی طراحی شده اشتراک گذاری اطلاعات در کتابخانه های دانشگاهی ایران را مشاهده می کنید.

شکل شماره 1: الگوی بومی اشتراک گذاری اطلاعات در کتابخانه های دانشگاهی ایران

در این شکل که الگوی بومی اشتراک گذاری اطلاعات در کتابخانه های دانشگاهی ایران می باشد توسط خبرگان اعتبار یابی شده است. دارای ابعاد مهارت‌های فردی و گروهی، آمادگی محیطی، الزامات اجرایی و پیش نیازهای سازمانی و مدیریتی، بکارگیری فناوری، سیاست های سازمانی می باشد. و بیست مولفه زیر مجموعه می باشد. این الگو قابلیت بومی سازی برای اشتراک گذاری اطلاعات در دانشگاه های ایران را دارد. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که متغیرهای مشاهده شده به خوبی می توانند متغیر پنهان را تبیین کنند. از آنجا که بار عاملی تمام متغیرهای مشاهده شده (مولفه‌ها و شاخص‌ها) بزرگتر از 0.3 هستند بنابراین رابطه مطلوبی بین شاخص‌ها (متغیر مشاهده شده) با مولفه خود (متغیر پنهان) و بین مولفه‌ها (متغیر مشاهده شده) با هر 6 بعد (متغیر پنهان) برقرار است.

در جدول شماره یک شاخص های توصیفی عوامل پژوهش که از طریق کدگذاری بدست آمده اند به تفکیک میانگین، کجی و کشیدگی ذکر می شوند.

جدول 1: شاخص های توصیفی عوامل پژوهش

کشیدگی	کجی	میانگین	عوامل
1/809	-1/274	5/49	آمادگی
2/039	-1/020	5/45	سطح فناوری
1/180	-/512	5/35	دانش و مهارت های قبلی
1/370	-1/287	5/34	خط مشی ها
1/575	-1/474	5/32	نیازسنجی
1/179	-1/904	5/18	طراحی
2/820	-/427	5/12	مهارت های ارتباطی و رهبری
2/435	-1/142	5/93	بکارگیری فناوری
2/51	-1/651	4/78	ویژگی های علمی و تخصصی
2/183	-1/244	5/49	ویژگی های پژوهشی و عملی
1/390	-1/174	5/35	آموزشی
2/54	-1/714	5/34	ملی
2/29	-1/150	5/32	فراملی
1/089	-1/512	5/25	زمان و مکان
1/770	-1/35	5/12	منابع مالی
2/019	-1/150	5/1	تکنولوژی
3/769	-2/314	5/62	آموزش مهارتی
3/039	-2/050	5/86	حمایت ساختاری
-2/089	-/512	4/91	حمایت مدیریت
2/370	-2/305	5/52	قوانین و مقررات
-2/089	-/512	4/85	آمادگی
1/770	-1/35	4/92	سطح فناوری
1/770	-1/35	5/12	بکارگیری فناوری
1/089	-1/512	5/25	سیاست های سازمانی
1/575	-1/474	5/32	مهارت های فردی و گروهی
2/575	-/474	5/65	آمادگی های محیطی
1/179	-/904	5/69	الزامات اجرایی

عوامل	میانگین	کجی	کشیدگی
پیش نیازهای سازمانی و مدیریتی	4/04	-/457	3/020

با توجه به جدول در بین ابعاد الگوی موردنظر، بعد الزامات اجرایی (5/69) حداکثر میانگین و بعد پیش نیازهای سازمانی و مدیریتی (4/04) حداقل میانگین را به دست آورده است. در بین مؤلفه‌های الگو بالاترین میانگین مربوط به مؤلفه بکارگیری فناوری (5/93) و پایین‌ترین میانگین مربوط به مؤلفه ویژگی‌های علمی و تخصصی (4/78) می‌باشد. در جدول زیر نتایج مراحل کدگذاری باز، محوری و انتخابی آورده شده است.

جدول 2. نتایج مراحل کدگذاری باز، محوری و انتخابی

ابعاد	مؤلفه 1	شاخص‌ها	
بکارگیری فناوری	آمادگی	برخورداری افراد از آمادگی لازم برای کاربرد آموخته‌ها در محیط کار	
		آمادگی اطلاعاتی و ابزاری	
		حمایت مدیران و همکاران برای کاربرد اطلاعات	
		وجود فرصت لازم برای کاربرد اطلاعات و دانش و ابزار در محیط کار	
		تناسب بین اطلاعات ابزارهای موجود	
	برخورداری از امکانات به روز	سطح	
	داشتن ابزارهای لازم و متناسب با هرگونه اطلاعات و دانش		
	استقرار مکانیزم‌هایی متناسب با نیازهای افراد و محققان		
	استفاده از سیستم‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات		
	انگیزه انتقال		
دانش و مهارت قبلی	ظرفیت برای انتقال	پیش‌حمایت‌ها	
		اعتبار محتوای مهیا شده	
		تعهد مدیران ارشد به آموزش و یادگیری	
		توسعه فرهنگ یادگیری و توسعه	
		تطابق استراتژی‌ها با اهداف سازمانی	
نیازسنجی	خط مشی	تعریف و تدوین چشم‌انداز و اهداف سازمان	
		نظام‌مند و علمی بودن فرایند نیازسنجی	
		جامع بودن نیازسنجی	
		کاربردی بودن نیازسنجی	
		همکاری کلیه کارکنان در فرایند نیازسنجی	
	نیازسنجی	تناسب روش نیازسنجی با نوع کار و مقتضیات محل کار	تناسب بین اهداف و استراتژی‌های سازمان با تعیین نیازهای سازمان
			تناسب نیازهای سازمان با شایستگی‌های شغلی
			شناسایی اختلاف بین نیازهای موجود و مطلوب
			تعیین دقیق اهداف کلی و رفتاری
			تعیین ارتباط بین مشاغل و توانایی‌های افراد
طراحی	تناسب محتوای نیازهای شغلی	تناسب محتوای نیازهای شغلی	

طراحی و تدوین مواد آموزشی متناسب با سرفصل ها		
تعریف و پیش بینی تکنولوژی آموزشی مورد نیاز		
تعیین روش اشتراک اطلاعات متناسب با اهداف و سرفصل ها		
توانایی در جلب مشارکت فراگیران		
توانایی در اداره محیط	مهارت‌های ارتباطی و رهبری	مهارت های فردی و گروهی
نحوه برخورد و تعامل با همکاران		
توانایی در پاسخ به سوالات		
تسلط به روش های مختلف بهره گیری از اطلاعات	بکارگیری فناوری	
استفاده از تکنولوژی و تجهیزات		
بکارگیری روش‌ها، شیوه‌ها و فنون مختلف برای انتقال مطالب		
تسلط به ابزار و تکنولوژی		
داشتن رشته تحصیلی مرتبط با موضوع	ویژگی‌های علمی و تخصصی	
داشتن تسلط به دانش علمی و ابزار و اطلاعات		
سابقه قبلی در زمینه موردنظر		
انجام پروژه‌های عملی	ویژگی‌های پژوهشی و عملی	
نگارش مقاله علمی		
نگارش کتاب		
ارائه مشاوره به شرکت‌ها و موسسات		
برخورداری از استانداردهای جهانی و ملی		
یادگیرنده بودن	آموزشی	آمادگی محیطی
جذابیت محیط در ایجاد علاقه		
حمایت ملی از برنامه منسجم آموزشی برای کارکنان	ملی	
تمایل فضای عمومی کشور به ارتقاء سطح تبادل اطلاعات		
تخصیص فضاهای متناسب و کافی به موضوع اشتراک‌گذاری اطلاعات		
در اختیار بودن منابع و مدارک علمی بین‌المللی	فراملی	
وجود فضای همکاری بین‌المللی با هدف یادگیری		
امکان بازدید از پروژه‌های علمی بین‌المللی		
وجود فضای مناسب بر اساس استانداردهای ملی و بین‌المللی		
کیفیت مکان به لحاظ رنگ، نور، صدا، سرمایش و ...	مکان	الزامات اجرایی
برخورداری از فضاهای قابل تغییر جهت استفاده از روش‌های مختلف		
فضا و محیط آرام، بی سر و صدا و مطلوب		
نیاز		
پرداخت به موقع هزینه ها	منابع مالی	
پیش بینی و تخصیص اعتبارات مورد نیاز		
تدوین دستورالعمل‌های مالی برای نظام‌مند کردن فرایندها		
تجمع اعتبارات		
اختصاص بخشی از حقوق و مزایای کارکنان به خودآموزی		
برقراری ارتباط بین سیستم، کارکنان و دوره‌های تخصصی و آموزشی		
مشوق‌های مادی به تلاش‌های کارکنان در جهت یادگیری و یاددهی		
برخورداری فضا از وسایل کمک آموزشی		

وجود نرم افزار سیستم جامع	تکنولوژی	
برخورداری از سیستم الکترونیک		
برخورداری از سیستم‌های ارتباطی		
وجود بستر اینترنت و اینترنت در محل		
توجه به مفهوم قابلیت انسانی به جای سرمایه انسانی	آموزش مهارتی	پیش نیازهای سازمانی و مدیریتی
کسب مهارت در راستای تکنولوژی به همراه دانش‌های خاص مربوط به شغل		
توانایی‌های دانشی، مهارتی و قدرت درک افراد در محدوده وظایف شغلی		
توجه همزمان به مهارت‌های خاص مورد نیاز صنعت و مهارت‌های عمومی بازار کار		
تلفیق علم، فن و هنر در آموزش‌های مهارتی		
هماهنگی بین نهادهای مختلف ارائه کننده خدمات در کشور		
اتصال آموزش به سیستم ارتقاء کارکنان *		
هدفمند و ماموریت گرا نبودن سازمان‌های ارائه کننده خدمات		
آشنایی مدیران با مراکز ارائه دهنده آموزش‌های مهارتی		
برخورداری از ساختار سازمانی منعطف		
وجود جایگاه و ساختاری مستقل در سازمان		
برخورداری سازمان از یک نظام جامع و کل نگر		
ارتباط و تناسب بین ارتقاء شغلی و دوره‌های آموزشی در مراتب سازمانی		
وجود قوانین و مقررات دارای ضمانت اجرایی برای کلیه کارکنان		
حمایت مدیریت ارشد از کارکنان		
دادن اختیار و استقلال در انجام امور و کمک به یادگیری افراد	حمایت مدیریت	
وجود یک سیاست‌گذار کلان نیروی انسانی در کشور		
وجود ثبات مدیریت در کشور		
ایجاد شرایط برای کسب تجربه و یادگیری از طریق روش‌های انجام کار جدید		
اعتقاد مدیریت به اهمیت آموزش کارکنان		
تشویق کارکنان به آموزش از طریق شرکت مستمر در دوره‌های آموزشی		
بازخوردگیری مدیریت از آموخته‌های افراد در عمل		
الزام کارکنان آموزش دیده به تسهیم و اشتراک اطلاعات		
الگوسازی آموزشی برای کارکنان		
امتیازآور بودن دوره ها برای کارکنان		
قوانین مرتبط با نحوه اجرای آموزش‌ها(حضور/غیبرحضور، تئوری/عملی/کارورزی)	قوانین و مقررات	
قوانین مرتبط با ویژگی‌های کارکنان		

پس از کدگذاری مفاهیم، نسخه‌های مصاحبه مورد بررسی قرار گرفت که در نهایت 104 گویه شناسایی شد. جدول شماره 2 ارتباط ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها بطور مستقل و وابسته با یکدیگر را نشان می‌دهد. هر بعد دارای چندین مولفه و شاخص است که در ارتباط با یکدیگر هستند.

ابعاد و مولفه‌های الگوی مناسب اشتراک گذاری اطلاعات در جدول شماره زیر ذکر شده است.

جدول 3. ابعاد و مولفه‌های الگوی مناسب اشتراک گذاری بومی اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاهی کشور

مؤلفه‌ها	ابعاد
آمادگی	بکارگیری فناوری
سطح فناوری	
دانش و مهارت‌های قبلی	
خط مشی‌ها	سیاست‌های سازمانی
نیازسنجی	
طراحی	
مهارت‌های ارتباطی و رهبری	مهارت‌های فردی و گروهی
بکارگیری فناوری	
ویژگی‌های علمی و تخصصی	
ویژگی‌های پژوهشی و عملی	
آموزشی	آمادگی محیطی
ملی	
فراملی	
مکان	الزامات اجرایی
منابع مالی	
تکنولوژی	
آموزش مهارتی	پیش نیازهای سازمانی و مدیریتی
حمایت ساختاری	
حمایت مدیریتی	
قوانین و مقررات	

جدول شماره 3 یافته‌های پژوهش مبنی بر اینکه ابعاد و الگوهای اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاهی ایران کدام است را نشان می‌دهد. که مشتمل بر 6 بعد و 20 مؤلفه می‌باشد که هر یک از آنها پس از تایید گروه متخصصان و تحلیل نتایج به عنوان ابعاد اصلی و مؤلفه‌های فرعی مورد تایید قرار گرفته‌اند. و نهایتاً در پاسخ به سوالات پژوهش که:

ابعاد سازنده الگوی مدل بومی برای به اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاهی ایران کدامند؟
مؤلفه‌های الگوی مدل بومی برای به اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاهی ایران کدامند؟
شاخص‌های الگوی مدل بومی برای به اشتراک‌گذاری اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاهی ایران کدامند؟
باید گفت این الگو دارای 6 بعد بکارگیری فناوری، سیاست‌های سازمانی، مهارت‌های فردی و گروهی، آمادگی محیطی، الزامات اجرایی و پیش‌نیازهای سازمانی و مدیریتی و 20 مؤلفه آمادگی، سطح فناوری، دانش و مهارت‌های قبلی، خط مشی‌ها، نیازسنجی، طراحی، مهارت‌های ارتباطی و رهبری، بکارگیری فناوری،

ویژگی های علمی و تخصصی، ویژگی های پژوهشی و عملی، آموزشی، ملی، فراملی، مکان، منابع مالی، تکنولوژی، آموزش مهارتی، حمایت ساختاری، حمایت مدیریت و قوانین و مقررات است. همچنین دارای صد و چهار شاخص می باشد (جدول شماره 2).

بحث و نتیجه گیری:

اشتراک گذاری اطلاعات توسط کتابخانه های دانشگاه ها منجر به کارایی دانش، افزایش توانایی های فن آوری و درک عملکردهای شناختی انسان می شود و توسعه مداومی در اقتصاد ایده ها، مدیریت اطلاعات و فناوری، علوم شناختی، و الزامات شخصی سازی برای تسهیم دانش را فراهم می آورد. اما بدون داشتن یک روش و الگوی مشخص و شناخت ابعاد و مولفه های آن تلاش برای اشتراک گذاری با پراکندگی و اتلاف انرژی و سرمایه همراه خواهد بود. هر یک از 6 بعد بکارگیری فناوری، سیاست های سازمانی، مهارت های فردی و گروهی، آمادگی محیطی، الزامات اجرایی و پیش نیازهای سازمانی و مدیریتی و مولفه های مربوط به هر کدام، که در تحقیق حاضر بررسی شد، می تواند برای طراحی یک الگوی بومی مناسب برای کتابخانه های دانشگاهی کارا باشد و راه را برای اشتراک گذاری موثر اطلاعات و دانش هموار نماید. فراهم آوری تکنولوژی های روز و استفاده از فناوری های نوین، تدوین خط مشی های سازمان با توجه به اهداف آن، توجه به نیروی انسانی به عنوان سرمایه با ارزش سازمان و توسعه مهارت های فردی و گروهی آنها، ایجاد محیطی با قابلیت اشتراک گذاری و مشوق اینکار، فراهم آوری قوانین و الزامات اجرای اشتراک اطلاعات، ابعادی بودند که همراه با مولفه های زیر بخش خود هر یک به نوبه خود اهمیت به سزایی در ایجاد یک الگوی واحد و موثر برای اشتراک گذاری اطلاعات در کتابخانه های دانشگاهی، به عنوان مهمترین مرکز ارائه و اشتراک اطلاعات و دانش، داشتند.

این پژوهش با هدف بررسی ابعاد و مولفه های الگوی اشتراک گذاری اطلاعات در کتابخانه های دانشگاهی ایران انجام شد. الگوی مذکور که توسط خبرگان اعتباریابی شده است، مشتمل بر 6 بعد بکارگیری فناوری، سیاست های سازمانی، مهارت های فردی و گروهی، آمادگی محیطی، الزامات اجرایی و پیش نیازهای سازمانی و مدیریتی و 20 مؤلفه آمادگی، سطح فناوری، دانش و مهارت های قبلی، خط مشی ها، نیازسنجی، طراحی، مهارت های ارتباطی و رهبری، بکارگیری فناوری، ویژگی های علمی و تخصصی، ویژگی های پژوهشی و عملی، آموزشی، ملی، فراملی، مکان، منابع مالی، تکنولوژی، آموزش مهارتی، حمایت ساختاری، حمایت مدیریت و قوانین و مقررات، می باشد که به شرح حاضر تبیین می شود. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که متغیرهای مشاهده شده به خوبی می توانند متغیر پنهان را تبیین کنند. از آنجا که بار عاملی تمام متغیرهای مشاهده شده (مولفه ها و شاخص ها) بزرگتر از 0.3 هستند بنابراین رابطه مطلوبی بین شاخص ها (متغیر

مشاهده شده) با مولفه خود(متغیر پنهان) و بین مولفه‌ها(متغیر مشاهده شده) با هر 6 بعد (متغیر پنهان) برقرار است.

بعد اول؛ بکارگیری فناوری با سه مولفه، یک عامل زیربنایی برای الگو را تشکیل می‌دهند. در تبیین این نتایج می‌توان عنوان کرد که فراگیرنده جزء عوامل اساسی در هر فرایند آموزشی محسوب می‌شود. در نتیجه در هنگام ارائه آموزش باید به تمامی موارد و عواملی که به فراگیرنده مربوط می‌شود، توجه نمود. میزان علاقه و توانایی یادگیرنده، انگیزه انتقال، ظرفیت فردی برای انتقال، بستریهای لازم برای انتقال، پیش‌حمایت‌ها، حمایت و مجوز سرپرست و اعتبار محتوای مهیا شده، جزء عواملی به شمار می‌روند که در ارتباط با سطح دانش و مهارت یادگیرنده قرار دارند. در نهایت مبحث عملکرد و توانایی نیز جزء مواردی است که باید در خصوص یادگیرنده، مورد توجه قرار گیرد. بعد دوم؛ سیاست‌های سازمانی که شامل 3 مولفه است، اشاره دارد به تمامی اطلاعات و مطالبی که در طول دوره به فراگیرنده ارائه می‌شود و به عنوان بخشی از منابع یادگیری مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این بعد خط‌مشی‌های آموزشی، نیازسنجی و طراحی آموزشی مورد توجه است. سیاست‌های سازمانی رکن اساسی برای تعیین خط‌مشی در خصوص اشتراک‌گذاری اطلاعات است. در بحث نیازسنجی هم باید نظام‌مند بودن، جامع و کاربردی بودن مورد توجه قرار گیرد تا گیرندگان اطلاعات از آخرین یافته‌های علمی به روز برخوردار باشند. طراحی دقیق، اجرای به موقع و ارزشیابی آخرین اقداماتی است که در هنگام تولید محتوا باید به آن توجه نمود. بعد سوم؛ مهارت‌های فردی و گروهی با چهار مولفه، اشاره دارد به تمامی موارد و عواملی که در ارتباط با مدرس دوره آموزشی است و بر رفتار و اعمال او در هنگام ارائه آموزش مورد نظر تأثیرگذار می‌باشند. هر مدرسی که قصد ارائه آموزشی به فراگیران را دارد باید از یک سری ویژگی‌ها و توانایی‌های زیربنایی برخوردار باشد تا بتواند از حداکثر توان و تلاش خود در زمینه ارائه آموزش‌ها بهره‌گیرد. این عوامل می‌تواند در ارتباط با مهارت‌های رهبری (جلب مشارکت فراگیران) و ارتباطی (متعهد نمودن آنها به یادگیری) او قرار داشته باشد. دومین عامل در این زمینه مبحث روش تدریس؛ یعنی اصولی است که مدرس برای ارائه مطالب مورد استفاده قرار می‌دهد که عواملی از قبیل استفاده مدرس از تکنولوژی و تجهیزات کمک آموزشی به منظور بهره‌گیری حداکثری از تکنولوژی‌های به روز برای ارائه مطالب درسی و محتوای آموزشی و بکارگیری روش‌ها شیوه‌ها و فنون مختلف برای انتقال مطالب را شامل می‌شود. سومین و چهارمین عاملی که در این زمینه باید مدنظر قرار بگیرد بحث توانمندی‌های علمی پژوهشی و تخصصی مدرس دوره آموزشی می‌باشد. مواردی از قبیل داشتن رشته تحصیلی مرتبط با موضوع، داشتن تسلط به رئوس مطالب آموزش و سابقه تدریس قبلی در زمینه موضوع می‌باشد. بعد چهارم؛ آمادگی محیطی با سه مولفه نیز یک عامل زیربنایی برای الگوی مورد نظر را تشکیل می‌دهد. محیط اشاره دارد به فضایی که دوره آموزشی درون آن اجرا می‌شود که خود می‌تواند مشتمل بر دو بعد داخلی و خارجی باشد، که در اینجا متناظر

است بر سه مؤلفه آموزشی، ملی و فراملی. در هنگام ارائه آموزش‌های موردنظر به فراگیران باید به این نکته توجه نمود که محیطی که قرار است آموزش در آن اتفاق بیفتد، جزء مهم‌ترین و اساسی‌ترین عواملی است که بر جریان آموزش اثر می‌گذارد.

عواملی از قبیل برخورداری محیط آموزشی از استانداردهای جهانی و ملی به منظور هماهنگی با این استانداردها، و برخورداری از امکانات لازم در حین ارائه آموزش‌های مورد نظر، جذابیت محیط آموزشی و از طرفی در زمینه ملی نیز عواملی از قبیل؛ حمایت ملی از برنامه منسجم آموزشی برای کارکنان است. و به منظور ایجاد علاقه در آنان به فرایند یادگیری و آموزش و تمایل فضای عمومی کشور به ارتقاء سطح آموزشی کارکنان جزء مهم‌ترین عواملی محسوب می‌شوند که می‌توانند بر میزان یادگیری اثرگذار باشند. همچنین موضوعاتی از قبیل در اختیار بودن منابع و مدارک علمی بین‌المللی، وجود فضای همکاری بین‌المللی با هدف یادگیری و امکان بازدید از پروژه‌های علمی بین‌المللی نیز می‌تواند جزء مواردی باشد که باعث ایجاد انگیزه عمومی می‌شود. بعد پنجم؛ الزامات اجرایی با سه مولفه مکان، منابع مالی، تکنولوژی، اشاره به تمامی عوامل و مواردی دارد که برای اجرای یک دوره آموزشی مورد نیاز بوده و در هنگام تدوین هر دوره‌ای باید مدنظر قرار گیرد. برگزاری در یک زمان مشخص و در یک مکان مشخص و توجه به وجود فضای آموزشی مناسب بر اساس استانداردهای ملی و بین‌المللی، کیفیت مکان آموزش به لحاظ رنگ، نور، صدا، سرمایش و وجود فضاهای آموزشی خارج از محل کار، برخورداری از فضاهای آموزشی قابل تغییر جهت استفاده از روش‌های مختلف تدریس و فضا و محیط آرام، بی‌سر و صدا و مطلوب برای یادگیری جزء مهم‌ترین و اساسی‌ترین اقدامات به شمار می‌روند که می‌تواند بر کیفیت یادگیری فراگیران نیز اثرگذار باشد. منابع مالی و هزینه‌های برگزاری هر دوره آموزشی که با خود به همراه دارد نیز، جزء مواردی است که می‌تواند بر این مورد اثرگذار باشد. تکنولوژی لازم برای برگزاری دوره آموزشی که باید در اختیار مربی و برگزارکننده دوره آموزشی قرار گیرد، شامل برخورداری از سیستم یادگیری الکترونیک، سیستم‌های ارتباطی آموزشی برای برقراری ارتباط با مدرس و سایر فراگیران و وجود بستر اینترنت در محل اجرای آموزش نیز، جزء مهم‌ترین عواملی است که بر برگزاری دوره آموزشی تأثیرگذار است. بعد ششم؛ پیش‌نیازهای سازمانی و مدیریتی با چهار مولفه آموزش مهارتی، حمایت ساختاری، حمایت مدیریتی، قوانین و مقررات یک عامل زیربنایی برای الگو را تشکیل می‌دهند. در این زمینه می‌توان عنوان نمود که انجام هرگونه فعالیتی در سازمان علی‌الخصوص فعالیت‌هایی که به افزایش سطح توان و دانش کارکنان مربوط می‌شود، نیازمند حمایت برخی از نهادها و مدیریت با ساختاری منعطف می‌باشند. وجود جایگاه و ساختاری مستقل برای توسعه کارکنان در سازمان به منظور هدایت بیشتر و بهتر فعالیت‌ها در زمینه‌های خاص و جلوگیری از تداخل بین وظایف و فعالیت‌ها، ارتباط و تناسب بین ارتقاء شغلی در سلسله مراتب سازمانی، برخورداری سازمان از یک نظام جامع و کل‌نگر مورد نیاز است. وجود قوانین و مقررات دارای

ضمانت اجرایی برای آموزش مستمر کلیه کارکنان جزء مهم‌ترین موارد در این زمینه می باشد در ارتباط با این یافته پژوهش، برخی پژوهشگران به نتایجی همسو دست یافتند که به ذکر چندی اشاره می‌گردد.

نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج پژوهش صفری و زمانی مقدم (1400) در بحث ابعاد الگوی اشتراک‌گذاری در بعد پیش نیازهای سازمانی و مدیریت و مولفه حمایت مدیریت و نیز ویژگی‌های فردی همسویی دارد اما از لحاظ گستردگی الگوی بدست آمده در پژوهش حاضر همسویی ندارد که تحقیق حاضر بسیار جامع‌تر است. همچنین، یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش آرمون، ستاری و نامور (1397) دارای مشترکاتی است. در پژوهش حاضر، به 6 بعد اشاره شده است و سایر مؤلفه‌ها در زیر آن خلاصه شده‌اند؛ مثلاً بعد تکنولوژیکی در الزامات اجرایی مورد توجه قرار گرفته است. اما در پژوهش فوق‌الذکر تنها دو بعد فردی و سازمانی مورد توجه بوده است. از اینرو دارای عدم همسویی است اما در مورد مؤلفه‌های کلی شناسایی شده، می‌توان گفت که در ابعاد مهارت‌های فردی و گروهی، مدیریتی و تکنولوژیکی با پژوهش حاضر همسویی دارد. همچنین نتایج حاصل از پژوهش حاضر با نتیجه تحقیق کلانتری اسکویی و صابر خوشه مهر (1397)، در بعد الزامات اجرایی اشتراک‌گذاری اطلاعات در مولفه‌های مکان و عوامل تکنولوژیکی، همسویی داشته اما در سایر ابعاد و مولفه‌ها، به علت محدودیت نسبت به تحقیق حاضر عدم همسویی مشاهده شد. کریستین موبوفو و سالاتیل چاولا (2021) در پژوهش خود میزان متوسط اشتراک‌گذاری اطلاعات توسط کتابخانه‌ها را به دلیل عدم زیر ساخت مناسب است. در پژوهش انجام شده هم تأکید فراوان بر وجود زیر ساخت‌های مناسب دانشگاهی می‌باشد. در پژوهش آکوسایل¹ و اولاتاکن² (2020) هیچ یک از عوامل تکنولوژیکی بر اشتراک دانش تأثیرگذار نبود. این نتیجه با نتیجه بکارگیری فناوری همسو نبود. جنسیت تأثیر قابل توجهی بر تسهیم دانش دارد در حالی که کادر علمی و اعضای هیئت علمی چنین تأثیری ندارند؛ رضایت شخصی، باور شخصی، راهنمایی، آگاه بودن و در دسترس بودن صندوق/حمایت مالی عوامل دیگری بودند که برای تأثیرگذاری بر رفتار اشتراک دانش شناسایی شدند که با ابعاد مهارت‌های فردی و سازمانی همسویی داشتند. نتایج تحقیق پورسراجیان، اولیاء و سلطانی علی‌آبادی (1392) در زمینه ابعاد منابع انسانی، ساختار تکنولوژیکی و راهبردهای مدیریت با نتایج تحقیق حاضر همسو می‌باشد. رانگیانگ و همکاران (2020) و آکوسایل و او تیاکن³ (2020) در پژوهش‌های انجام گرفته خود به بررسی عوامل تأثیرگذار بر اشتراک‌گذاری اطلاعات پرداختند که از طریق رسانه‌ها و منابع دیجیتالی برای آگاهی مردم از اطلاعات موجود در زمینه‌های بهداشتی و پزشکی مورد نیاز انجام گرفته بود که این خود شاهدهی بر تأیید این پژوهش است که تأکیدی همه جانبه بر اهمیت

1. Akosile, A.

2. Olatokun, W

3. Akosile, A., & Olatokun, W

بسزای اشتراک گذاری اطلاعات با الگوهای مناسب می باشد. و اینکه دسترسی به موقع به اطلاعات می تواند در برخورد با پدیده های آندمیک و سراسرگیر نقش پیشگیری داشته باشد.

آکوسایل و او تیاکن^۱ (2020) به بررسی عوامل اثر گذار بر اشتراک گذاری اطلاعات پرداختند. یافته ها نشان داد که در بین عوامل سازمانی، تنها خط مشی (سیاست) دانشگاهی به طور معناداری بر اشتراک دانش تاثیر می گذارد، حال آنکه در میان عوامل فردی تنها اعتماد به طور معناداری بر اشتراک دانش تاثیر داشت.

پیشنهادها:

در پایان پیشنهاد می شود:

1. جهت رفع موانع اشتراک اطلاعات کتابخانه های دانشگاهی، ستادی مرکزی در وزارت خانه های علوم و بهداشت ایجاد شوند.
2. ابعاد و مولفه های بررسی شده و اطلاعات بدست آمده جهت بکارگیری مدیران سازمان و ایجاد ضمانت اجرایی لازم برای آن، نظام مند شود.
3. اجرای پژوهش در سطح وسیع تر جهت افزایش قابلیت تعمیم پذیری انجام شود.

سپاسگزاری:

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان به خاطر حمایت معنوی در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می شود. از داوران محترم به خاطر بازبینی متن مقاله و ارائه نظرهای ساختاری تشکر و قدردانی می شود.

References

- Akosile, Adedolapo & Olatokun, W. (2020). Factors influencing knowledge sharing among academics in Bowen University, Nigeria. *Journal of Librarianship and Information Science*. No 12. P 87-94.
- Akparobore, Daniel. (2015). Knowledge Sharing Among Librarians in University Libraries in Nigeria. *Information and Knowledge Management*. No 5 (2), p 2224-898.
- András Toth. (2019). Information-sharing challenges and issues in multinational operations, part, *Military Art and Science 23 REVISTA ACADEMIEI FORȚELOR TERESTRE NR. Military Art and Science*. (101). P40-58.
- Armon, Asgar; Sattari, Sadruddin and Namour, Yusuf (2017). Identifying and explaining the effective factors on knowledge sharing among faculty members of Ardabil University of Medical Sciences. *Health and Health Journal*, 9, 3, pp. 942-999.

¹ . Akosile, A., & Olatokun, W

Armoun, A; Sattari, S. & Namvar, Y.(2018). Determinant Factors which Influence Knowledge Sharing among Faculty Members of the University of Medical Sciences. *Journal of Health*. Vol. 9, No. 3, Pages 333-346. (in Persian).

Ataeiee, M & skakoori, E. (2019). The Effect of Electronic Information Sharing on Innovative Behavior of Employees in Organizations. *Quarterly Journal of Interdisciplinary*. 9, No 34, p 243-267. (in Persian).

Awodoyin, Anuoluwa; Osisanwo, Temitope ;Adetoro, Niran; and Islamiyah Adeyemo.(2016). Knowledge Sharing Behaviour Pattern Analysis of Academic Librarians in Nigeria. Department of Library and Information Science, Tai Solarin University of Education, Ijagun, Nigeria.availble of <https://www.academia.edu>

Escui police station, Ali and Saber Khoshe Mehr, Mehdi. (2017). Identifying and prioritizing the challenges of sharing data and spatial information, *Geographic Information Quarterly (Sephehr)*, Volume: 27, Number: 106, 27 (106), 37-55.

Farooq, R. (2018). A conceptual model of knowledge sharing. *International Journal Hasanzadeh Jhaleh & Rahmanseresht*. (2017). Facilitating inter-organizational cooperation and knowledge sharing through inter-organizational trust. *Public Administration Perspective*. No 30, p 15-34. (in Persian).

Hasanzadeh Zhaleh, Farzaneh and Rahman Sarasht, Hossein. (2016). Facilitating inter-organizational cooperation and knowledge sharing through inter-organizational trust. *Journal of public management perspective*, 20, 15-34.

Ifeoma Ajie. (2019). Issues and Prospects of Knowledge Sharing in Academic Libraries. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*.2521, 2-20.

Kacperska, El' zbieta ;Łukasiewicz ,Katarzyna. (2020). The Importance of Trust in Knowledge Sharing and the Efficiency of Doing .*Business on the Example of Tourism*. Information, 11, 311; doi:10.3390/info11060311.

Kalantari, A. & Saber khosheh Mehr, M.(2018). Identifying and prioritizing the challenges of sharing data and spatial information. *Geographic information*. Issue 27, No106, P37-55. (in Persian).

Madhooshi, M. & Jabbari, N. (2013). Theory Development from Qualitative Data Mining in Knowledge Sharing and Designing its Native Scale: A case study. *Journal of New Approaches in Educational Administrational*. Volume 4, Issue 16, P 83-104. (in Persian).

Madhoshi, Mehrdad and Jabari, Nagin. (2012). The theory derived from qualitative data mining in knowledge sharing and its native scale design: a case study, *scientific-research bimonthly new approach in educational management*, 4

Mubofu, C. and S. Chaula (2021). "Information Resource Sharing in Academic Libraries: Tanzanian Context." *Library Philosophy and Practice*. of *Innovation Science*, 10(2), 238-260.

Pagano ,Marco. (2014). Information Sharing in Credit Markets. *The finance, journal of the American finance association*. 44. (12). p146-154.

Pourserajian, D; Soltani Aliabad, M. & Oliua, M.S. (2013). Determination and Prioritization of Barriers to Knowledge Sharing at Universities and HEIs; Case study: Imam JAVAD University College. *Roshd -e- Fanavari* . Vol. 9. P 34-43. (in Persian).

Safari,R., Sorani Yancheshmeh, R., Alizadeh,S. & Zamani Moghadam, A.(2021). Designing a model to promote knowledge sharing motivation among faculty members. Educational Administration Reserch Quartery. Volume 12, Issue 47, P15-40. (in Persian).

Shakuri, Elham and Atai, Mohammad. (2018). The effect of electronic information sharing on the innovative behavior of employees, Strategic Knowledge Interdisciplinary Study Quarterly, 9 (34), 243-267.

Shirani, F. & Hodaei, H. (2017). survey factors influencing on explicit knowledge sharing in academic area (meta analysis). Iranian Journal of Information Management. Volume 3, Issue 2 - Serial Number 5, P 99-120. (in Persian).

Shirani, Farhad and Hedai, Haniyeh. (2016). Meta-analysis of effective factors on explicit knowledge sharing in the academic context. Scientific Journal of Information Management, 3 (2), 9-120.

دو دایند ویرایش نشده